

We kennen ze allemaal, kwartierstaten en andere genealogische publicaties waarin personen voorkomen waarvan het lijkt dat het geboortejaar bekend is maar waarvan dat niet het geval is. Dat is eenvoudig te constateren doordat het geboortejaar steeds 25 jaren verschilt met het jaar van het huwelijk. Een vaak gehanteerde schatting, die helaas nogal eens een eigen leven gaat leiden.

Is het wel terecht, om die 25 jaren aan te houden? Ik heb het eens uitgerekend voor mijn voorouders van 6 generaties terug, de laatste generatie waarvan alle ouderparen bekend zijn. Dat zijn 32 paren, en slechts van 2 personen is het geboortejaar niet bekend. De gemiddelde leeftijd waarop de mannen trouwden komt dan op 30,5 en voor de vrouwen is dat 27,5. Dat scheelt toch wel wat met een gemiddelde van 25 en komt meer inde buurt bij de ook wel gehanteerde generatieduur van 30 jaren, maar belangrijker nog is dat de leeftijden bij de huwelijken variëren van respectievelijk 19 tot 53, en van 17 tot 44. Geen man en slechts twee vrouwen waren er 25 bij hun huwelijk en met een bandbreedte van 17 tot 53 is het wel erg onverstandig om een geboortejaar te publiceren dat gebaseerd is op een gemiddelde – je zit er vrijwel altijd naast.

Flinke uitschieters dus, maar het kan nog erger. Dit stukje gaat over een Voorhoutse boer, Claes Dircksz van Elstgeest, die dat in de praktijk heeft gebracht. Voor het eerst komt hij voor in 1599, als weerbare man van Voorhout, en moet dan ten minste 18 jaren oud geweest zijn. De volgende vermelding is uit 1607 in Lisse¹, waarin hij getrouwd blijkt te zijn met Maritgen Leendertsdr van Tetrode, die 10 jaren eerder al de echtgenote was van Dirck Thonis Vrancken (uit de familie Van der Burch). Dat zegt al wat over haar leeftijd, maar die komen we onafhankelijk daarvan te weten want in 1629 compareerde ze in Leiden² en was toen al 64 jaren oud – ze was dus van circa 1565. Er hoeft ook niet getwijfeld te worden aan dat geboortejaar, want van drie broers van haar is dat ook bekend, de oudste was van 1553.

Van haar tweede man, Claes Dircksz dus, is geen leeftijd gevonden, maar zou het veel schelen met die van Maritgen? Volgens de eerder genoemde berekening zou hij best een paar jaar ouder kunnen zijn, maar gemiddelden zijn dus verraderlijk. Toch zal hij niet zoveel schelen met zijn vrouw, want de oudste zoon van zijn broer was ook al van 1580. Zullen we het op 1570 houden?

Het echtpaar staat vervolgens vermeld in het Hoofdgeld van Voorhout, dat van 1623 is. Geen kinderen, en Maritgen was al bijna 60 dus die kwamen er niet meer ook. Ze moet vóór 1647 zijn gestorven, want de laatste keer dat Claes Dircksz van Elstgeest in een akte voorkomt (dat was in 1651)³ wordt er vermeld dat hij mei 1647 is hertrouwd met Maertgen Pietersdr uit Sassenheim. Claes moet dan al tussen de 70 en 80 jaren oud geweest zijn en zijn familie zat na het overlijden van zijn eerste vrouw waarschijnlijk al stilletjes te rekenen met een aardige erfenis van de kinder- en vrouwloze Claes.

Maar ze keken aardig op hun neus. Hij trouwde opnieuw en zijn tweede vrouw, die uit een familie kwam die Vlasman werd genoemd, had één broer en die was van 1605. Zijzelf stond als tweede van de kinderen vermeld in het Hoofdgeld van Sassenheim, en zal een paar jaar jonger geweest zijn maar bleek in 1645 een beetje overgeschoten want twee jongere zusjes waren toen al getrouwd⁴. Ze vond daarna toch nog een goede, zij het oude partij in Claes Dircksz van Elstgeest en warempel, ze schonk hem nog een stamhouder ook. Natuurlijk Dirck geheten en in 1650 geboren, met een moeder van 40 en een vader van 80. Claes heeft zijn zoontje niet meer zien opgroeien want in juni 1652 wordt Maertgen als weduwe vermeld⁵.

Dirck Claesz van Elstgeest, toen hij trouwde met Sijburch Jacobsdr van der Son, voldeed veel meer aan het gemiddelde. Zijn oudste kind was van 1675 dus van Dirck geen uitschieter qua leeftijd. Hij kreeg vier dochters en in 1691 een zoon Claes, van wie geen huwelijk bekend is. Maar met name via zijn oudste dochter, Caatge, Catrijn of Catelijn geheten die met Sijmon Pietersz Langeveld trouwde⁶, kunnen er nakomelingen van de oude Claes Dircksz Elstgeest in Rijnlandse kwartierstaten voorkomen.

---

¹ NA, ORA Lisse, inv.nr. 3, nr. 264, dd 04-06-1607.

² ELO, ONA Leiden, inv.nr. 385, nr. 4, dd 10-03-1629.

³ ELO, ONA Noordwijk, inv.nr. 6276, nr. 176, dd 29-08-1651.

⁴ ELO, ORA Sassenheim, inv.nr. 4, nr. 55, dd 11-05-1645.

⁵ ELO, ONA Leiden, inv.nr. 842, nr. 30, dd 22-06-1652.

⁶ Ze trouwden 17-11-1704 te Lisse (gerecht en RK) en kregen 11 kinderen.

Twee kinderen met dezelfde naam in één gezin, daar kijken we niet meer van op. De aanleiding is gewoonlijk dat beide grootvaders of –moeders hetzelfde heetten, en met al die Cornelissen, Jacobs, Marietjes en Neeltjes in Rijnland kan dat nog wel eens voor verwarring zorgen. Ze werden doorgaans uit elkaar gehouden door ze oude Jan en jonge Jan te noemen, of een enkele keer grote Dirck en kleine Dirck. Maar toch, een Cornelis Cornelisz die een zoon Cornelis had, welke zoon twee zonen Cornelis noemde, waarvan er één weer een zoon Cornelis had, het komt voor en het blijft oppassen geblazen vooral als het perspectief verschuift en een jonge Cornelis een oude Cornelis wordt.

Maar drie in één gezin met dezelfde naam, én volwassen geworden en getrouwd, dat moet toch wel heel wat zeldzamer zijn. Ik ken zelf drie gevallen, telkens van drie Marietjes. De eerste uit mijn eigen familie, in een akte uit 1590 waarin droogweg drie maal een *Marie Jacobsdr* als dochter en erfgenaam wordt genoemd¹, telkens met echtgenoot dus geen twijfel mogelijk. In 1629 waren er drie Marijtgen Mouringsdrs in Alkemade², die op dezelfde manier werden aangeduid als in het derde geval, een boedelscheiding uit 1675³. Daarbij gaat het om de erfgenamen van Louris Cornelisz Houckman en Neeltge Florisdr uit Sassenheim, die zó worden opgesomd: *Pieter Jansz Fits, wonende tot Noortwijckerhout, getrouwt hebbende oude Maertge Lourisdr; Pancras Jorisz van der Kluft, getrouwt hebbende de middelste Maertge Lourisdr; wonende aen de Rijndijck in Haserswoude, Leendert Maertensz Warmondts als man en voocht van Aefge Lourisdr mede tot Noortwijckerhout, ende jonge Marijtge Lourisdr wedue van Isbrant Pietersz wonende onder Lisse*. Daarnaast werden nog de kinderen van de overleden Floris Louris in deze mooie, op en top Rijnlandse, akte genoemd.

Middelste Maertge dus die, toen ze de eerste maal werd vermeld in 1639, nog *jonge Marijtge* werd genoemd (ze was toen 7), terwijl haar 3-jarige zusje nog simpelweg *Marijtge* was⁴. Maar, een beetje verrassend, dit trio Marietjes had juist géén oma's die zo heetten, want dat waren een Trijntge en een Annetge. Naar wie ze dan wel vernoemd waren? Hun vader Louris had wél twee grootmoeders met die naam, en ook twee zussen die *oude en jonge Maritgen Cornelisdr* werden genoemd. Daar zal het hem dan wel in gelegen hebben.

---

¹ NA, Archief Duivenvoorden, inv.nr. 522, dd 06-02-1590.

² ELO, ONA Leiden, inv.nr. 167, nr. 32, dd 17-02-1629.

³ ELO, ONA Leiden, inv.nr. 1008, nr. 57, 23-03-1675.

⁴ ELO, ORA Sassenheim, inv.nr. 3, nr. 35, dd 26-01-1639.

Een kwartet Ariaantjes

door Frans Angevaare

Niet in één gezin, maar wel in één familie, en alle vier eigenaars geweest van hetzelfde weiland in Noordwijkerhout. We nummeren ze maar even 1 t/m 4 want anders is er niet uit te komen. Op 1 maart 1731 compareerde Ariaantje Pietersdr van 's Gravendijk (1), weduwe Ruijgrok, voor schout en schepenen van Noordwijkerhout¹, als erfgenaam voor de ene helft van haar halve zus, ook genaamd Ariaantje Pietersdr van 's Gravendijk (2). Zij verklaarde haar erfdeel verkocht te hebben aan Ariaantje Jacobsdr 's Gravendijk (3), bejaarde en ongetrouwde dochter, en aan diens zus Ariaantje Jacobsdr 's Gravendijk (4), die samen eveneens erfgenamen van Ariaantje (2) waren. Het betreffende weiland was in 1707 aangekocht door Ariaantje (2) en Ariaantje (3).

Hoe de familierelaties nu precies in elkaar staken? Wel, de vader van Ariaantje (1) en (2) was oude Pieter Jacobsz van 's Gravendijk, wiens eerste vrouw Ariaantje Cornelisdr van der Linde was. Nog een Ariaantje dus. Uit dat huwelijk had hij een zoon en een dochter, Jacob en Ariaantje (1), van wie de laatste was vernoemd naar haar grootmoeder, Ariaantje Maartensdr – nog een. Nadat Pieters eerste vrouw overleed, hertrouwde hij met Grietge Jacobsdr, en het enige kind dat uit dat huwelijk werd geboren noemde hij volgens oud gebruik naar zijn overleden vrouw, Ariaantje. Dat was de in 1730 overleden en ongetrouwd gebleven Ariaantje (2).

Jacob Pietersz van 's Gravendijk, de zoon van oude Pieter Jacobsz, trouwde met oude Maartje Willemsdr Steenvoorden. Dat paar kreeg twee dochters, van wie de grootmoeders allebei Ariaantje heetten, want Maartjes moeder was Ariaantje Barten van der Son. Wat doe je dan, dan noem je je beide dochters Ariaantje, de oude en de jonge. Meer kinderen waren er niet uit dat huwelijk. Om het nog wat ingewikkelder te maken, oude Pieter Jacobsz 's Gravendijk had nog een broer, jonge Pieter Jacobsz die óók een dochter Ariaantje noemde, en natuurlijk ook een zoon Jacob. Maar die maken geen deel uit van dit verhaal. Het is zo al gecompliceerd genoeg.

Vanaf 1707, toen Ariaantje (2) en (3) het weiland in bezit hadden, was het nog simpel: beiden hadden ze een helft. Toen Ariaantje (2) in 1730 overleed, was ook haar broer Jacob al dood dus erfde haar halve zus Ariaantje (1) de helft (van de helft), en de kinderen van Jacob, Ariaantje (3) en (4), samen de andere helft. Ariaantje (3) had al een helft en kreeg er dus 1/8^e bij, Ariaantje (4) bezat vanaf dat moment ook 1/8^e. Vervolgens verkocht Ariaantje (1) haar kwart aan de twee anderen, waardoor Ariaantje (3) dus voortaan driekwart bezat, en Ariaantje (4) een kwart.

---

¹ NA, ORA Noordwijkerhout en De Zilk, inv.nr. 489, f.46v, dd 01-03-1731.

Een kwestie van timing

door Frans Angevaare

Testamenten, wat zijn ze vaak mooie bronnen voor genealogisch onderzoek. Ze werden nogal eens opgesteld door echtparen nadat die kort daarvoor waren getrouwd, of die juist op een leeftijd waren dat de kinderen de deur uit waren en de ouders dachten, we moeten toch onze nalatenschap eens goed regelen.

Overdenkende de broosheid des levens en de zekerheids des doods... Volop standaard formuleringen ook in die akten, waarvan voorgaande frase wel het doeltreffendst de misschien wel meest voorkomende reden van het opmaken van een testament weergeeft: de testateur/trice voelde zijn/haar einde naderen. Wat vervolgens weer de talloze malen opgeschreven woorden *'de een ziek te bedde liggende, de ander kloek en gezond'* opleverde.

Dat gevoel was natuurlijk lang niet altijd correct, getuige het voorbeeld waarbij een zieke testatrice nog 20 jaren leefde en haar kloeki man het jaar na het maken van het testament overleed. Maar net zo goed kan het zijn dat je vindt dat iemand twee dagen na het opstellen van het testament overleed. En het kan nog erger.

Cornelis van der Elst, bouwman en duinmeier uit Noordwijkerhout, was zo'n iemand die, ziek als hij was, besloot orde op zaken te stellen. Hij had twee schepenen bij zich laten komen, samen met de substituut-secretaris, en had uiteengezet hoe hij wilde *disponeren van zijn tijdelijke goederen* (ook al zo'n standaard-uitdrukking), en hoe hij de voogdij geregeld wilde hebben over zijn toezicht behoevende erfgenamen. Het was allemaal op schrift gesteld en ook aan Cornelis voorgelezen, die verklaarde het testament te *approberen*, dus goed te keuren. Hij hoefde het alleen nog maar te ondertekenen maar toen, *seer subiet*, overleed hij... En was er dus geen rechtsgeldig testament.

Wat nu te doen. Zijn meerderjarige kinderen, Pieter, Emmerentia en Jan en zijn schoonzoon Willeboort Kortswager, hadden kennis genomen van het onvoltooide testament en konden het er best mee eens zijn. Het zal dan ook wel niet zo bijzonder geweest zijn, en ook zonder testament zouden ze gewoon volgens het landrecht erven. Het enige was dan de voogdij over hun minderjarige broer Gijsbert, want daar zal hun vader dan wel over in gezeten hebben. Ze richtten een verzoek aan schout en schepenen van Noordwijkerhout en De Zilk, en vroegen aan dat college om de personen die hun vader wilde benoemen (Huijbert Cornelisz Heemskerk en Cornelis Blok) aan te stellen als voogden. En schout en schepenen, waarom ook niet, voldeden aan het verzoek en zo werd toch de laatste wil van Cornelis van der Elst uitgevoerd¹.

---

¹ NA, ORA Noordwijkerhout en De Zilk, inv.nr. 460, dd 17-05-1749.

Dat is nog eens een doordenker, zo'n titel, en misschien alleen te doorgronden voor de wat rijpere lezers. Want het gaat niet eens om hemzelf, maar om een van zijn grootste successen, en de titel daar weer van ligt zo voor de hand als je dit artikeltje uit heb dat ik er maar een soort cryptogram-omschrijving van heb gemaakt. Twee woorden, negen letters.

Attestaties, het zijn getuigenverklaringen die zo genoemd worden als we ze terugvinden in oude notariële of rechterlijke akten. Vaak hadden ze te maken met kwesties die speelden tussen personen die om een of andere reden het met elkaar oneens waren, of met procedures die waren aangespannen bij het gerecht. Er werd dan aan getuigen gevraagd om hun verhaal te doen voor een notaris, die het op schrift zette waarna het bij het gerecht kon worden gebruikt ter ondersteuning van een partij. De zaak zelf kan dan interessant zijn uit genealogisch oogpunt ten behoeve van de aankleding van een familiegeschiedenis, maar gek genoeg blijkt de zaak waar het om gaat dikwijls niet uit de attestaties, want dat staat er nu weer niet in vermeld.

Maar daar gaat het hier niet om, het gaat om de *deposanten*, degenen die de verklaring aflegden. In de 16^e en 17^e eeuw vermeldde de notaris of secretaris netjes hun leeftijden. En dat is dan zeker genealogisch relevant, want dat is nu juist de tijd dat er nog geen doopboeken waren of verloren zijn gegaan. De vermelde leeftijden kregen dan wel altijd de omschrijving 'of daar omtrent' mee, want een precieze leeftijd, ach, daar was men helemaal niet zo op gefocused als dat men nu is. Later werd men er wat gemakkelijker mee, want dan staat er alleen bij de deposanten van 'competente ouderdom' waren. En daar hebben we weinig aan.

Want hoe oud ze je dan moeten zijn om een attestatie te af te geven? Wat er mee bedoeld wordt is wel duidelijk, oud genoeg om getuigenis naar waarheid te geven. Meerderjarigheid lijkt dan voor de hand te liggen, zoals ook bij rechtshandelingen minderjarigen nog een voogd nodig hadden. Maar dat was toch niet zo: ik heb diverse attestaties gezien van 17- en 18-jarigen en zelfs nog jonger, en ook de term 'minderjarig doch van competente ouderdom zijnde'. Oud en wijs genoeg, laten we het daarmee dan maar mee doen.

Zéker oud en wijs genoeg waren de twee deposanten die op 5 oktober 1585 voor een Leidse notaris een verklaring aflegden¹: *Dirck Dircks zn, wonen(de) aen de Zijlbrugge in Leijderdorp, out ontrent hondert en(de) twee jaren, en(de) Cornelis Huijgens zn, wonende tot Noortwijk oft Noortwijkerhout, out ontrent lxxix jaren, beide eertijts buijerluijden tot Lisse*. Een eeuwling, die je maar zeer zelden tegenkomt in deze periode, en iemand van 79. Ze moesten diep in hun geheugen graven want ze wisten nog dat Cornelis Croesinck als houtvester van Holland had gediend, en die is in 1520 overleden.

De deposant van 102 jaren was Dirck Dircksz van Larum (ironisch genoeg ook vaak *jonge Dirck Dircksz* genoemd) uit Lisse die in zijn laatste jaren bij zijn dochter Pietertgen was gaan wonen, die hertrouwd was met Mees Philipsz, tolheffer aan de Zijlbrug en schepen van Leiderdorp². Ongewild laat Dirck echter ook wel zien dat dergelijke leeftijdsvermeldingen niet al te exact zijn. Eind 1581, toen hij ook in Lisse een verklaring aflegde, was hij 96; en het jaar daarop 97³. Dat klopt wel met elkaar, maar dan zou hij in 1585 100 geweest moeten zijn, niettemin toch een respectabele leeftijd.

---

¹ ELO, ONA Leiden, inv.nr. 50, nr. 186.

² Zie kwartierstaat Van Zijl-Van Gaalen, kw. 2.754.

³ NA, ORA Lisse, inv.nr. 1, resp. f.74v dd 26-12-1581, en f.77, dd 05-03-1582.